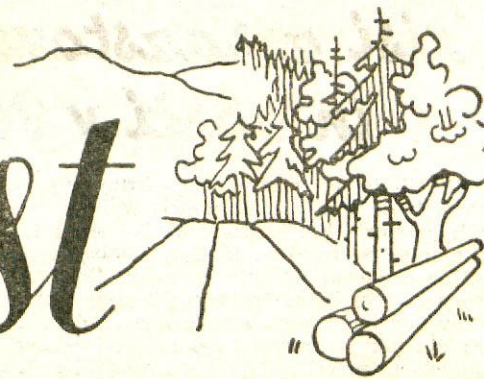

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 23

Novo mesto, 29. julija 1950

Izhaja tedensko

Kolikor odbornikov, toliko tisočakov

Tak je bil predlog člana KLO Vel. Loka na konferenci v St. Lovrencu, ko se je po pregledu vseh gospodarskih planov razvil pogovor o ljudskem posojilu. Navzoči odborniki so pozdravili predlog člana KLO Vel. Loka, da bo prispevalo 13 članov KLO 13.000 dinarjev. Vsota se bo še zvišala, ko bodo vsi člani, ki niso bili prisotni, na predlog pristali, saj je nekaj odbornikov s predsednikom obljubilo po 2000 posojila. Trda ko. renina Primskovega, predsednik Markovič, ki je vse plane — posebno pri oddajah v celoti izpolnil, ni zaostal za Vel. Loko. Z nekaterimi odborniki je takoj sklenil, da bodo dali ljudskega posojila po 2000 dinarjev, vsi ostali odborniki pa po 1000. Le odborniki KLO Catež in St. Lovrenc niso mogli priti do pravega zaključka; navzoči niso hoteli in tudi niso mogli izraziti mnenja odsotnih. Na prvi seji pa bodo odgovorili Vel. Loku in Primskovemu. To so lepi primeri, kako odborniki stoje na čelu ljudskih množic pri drugem ljudskem posojilu na deželi.

Z ljudskim posojilom daje dober državljani svoji domovinski zavesti že zunanjo gospodarsko obliko. Saj bo ljudsko posojilo v korist delovnemu človeku in skupnosti. Ljudski odborniki pa bodo šli z vzgledom tudi tokrat naprej.

L. A.

Prva zmaga

V daljavi šumi jez ob mlino na Kolpi. V visokem žitu pojejo črni murni svoj večni čri-čri, v grmovju žvrgoli zapoznala ptica. To je pesem žetve.

Neki večer je rekel najstarejši zadružnik, »stric Nemanič«, kakor so ga imenovali mlajši:

»Jutri bomo začeli z žetvijo in najprej na »Molkovemu«, tam je od ceste stran ter nas ne bo nihče videl če kaj polomimo.« Misli je žetveni stroj, ki ga zadružniki še niso bili vajeni.

Drugi dan so bile zadružnice še pred prvim svitom na njivi, da so požele dolgo njivo lepega rumenega klasja in tako naredile pot žetvenemu stroju.

S težkim pričakovanjem, na pol v strahu in radovedno ogledujejo zadružniki stroj. Kako bo, ali bo šlo ali ne, si mislijo. Zadovoljen smehljaj se jim razleza po obrazu, ko požene stric Nemanič stroj čez njivo. V lepih redih pada klasje za strojem in vezačice ga urno vežejo v snope.

Medtem se je zdani, vročina je vsako uro hujša. Stric Nemanič si z zadoščenjem briše znoj. Ne misli na vročino, kakor tudi drugi zadružniki ne. Stroj jim bo prihranil mnogo truda, teden dni, ali še več, bodo prej gotovi z žetvijo.

Zadružniki so vse dneve žetve podaljšali v noč. Se Seškova Ankica, članica MLO in čistilka v šoli, je prišla sredi noči na delo.

»Kako, da si že prišla Ankica?« jo vprašajo zadružnice.

»Saj je že dve uri.« jim odgovori Ankica.

»Me smo pa ikomaj odšle k počitku, in to samo toliko časa, da se pokaže prvi svit. Do takrat pa tudi ti počivaj pri nas.«

Tako so počivale zadružnice na vrtu blizu njive. S prvim svitom so že začele žeti ali tudi prej, če je v nebo priplaval mesec.

Neznosno vročina je ob koncu žetve ohladila težko pričakovani dež. Vsi so se odahnil v prijetnem hladu.

Zadružniki mlatijo, vsi so nenavadno veseli volje. Mlatilnica siplje lepo debelo pšenično zrnje. V vrečah je težka, kakor sam pesek. Bo kruha za vse, saj so delali, mo. družjejo zadružniki. Predsednik Urh se smehlja:

»Tudi prosti viški bodo.«
Prvo leto žetve je marljivim zadružnikom »Partizana« v Metliki bogato poplačalo njihov trud.

Regina

Skrbimo že sedaj za dobro semensko žito in semenski krompir

Vsakemu pridelovalcu — kmetovalcu je znano, da je osnova za dober pridelek dobro seme. Iz prakse, kakor tudi iz poskusov je ugotovljeno, da lahko pričakujemo dober hektarski donos samo takrat, če smo pri setvi uporabili kakovostno seme in seveda, če smo izvršili setev pravočasno, pravilno gnojili in oskrbovali posevke. Pri nas se to posebno jasno pokaže z uporabo dobrega ali slabega krompirja za seme, kar lahko takoj opazimo na njivah, ki imajo isto kakovost zemlje ter so enako obdelane in gnojene.

Ze samo seme nosi v sebi lastnosti, ki lahko dajo večji ali manjši pridelek. Gotovo je, da bo seme onih posevkov, ki so ob istih prilikah dali boljše ha pridelke, bolj pripojljivo za setev. Menjava semena je pri nas splošno malo razširjena, in zato tudi nimamo onih hektarskih pridelkov, ki bi jih lahko dosegli s setvijo dobrega semena. Pravilno bi morali kmetovalci na 3—5 let menjati seme žit. Najboljše bi bilo, če bi semenska služba lahko preskrbela vse potrebne količine semena. Velike količine semenke blaga že proizvajata socialistični sektor, vendar te količine še ne morejo kriti vseh potreb. V vsaki vasi so imeli letos posamezniki čiste posevke ozimnih žit z boljšim hektarskim pridelkom. Zato naj vsakdo, ki je pridelal slabo seme, zamenja seme pri sosedu, da ne bo dobro semensko blago uporabljeno za prehrano. Dolžnost KLO in zlasti KZ je, da pospešujejo zamenjavo semen v krajevnem merilu, ki je najeostavnejša in najcenejša.

Težje je vprašanje preskrbe s semenskim krompirjem. Na krompirjevih nasadih že sedaj lahko opazimo marsikaj: mnogo praznih mest, veliko število zaostalih rastlin in mnogo virusnih bolezní. Najbolj znani bolezní sta zvijanje listov in črtavost. Pri zvijanju listov so napadene rastline zaostale v rasti, spodnji listi se zvijajo navznotraj. Zvijanje listov ni istovetno z venjenjem listov. Pri črtavosti so rastline tudi zaostale, listi so manjši in svetlejši in na spodnji strani listja opazimo po rebrih črne črte. Listi se lomijo in obvisijo na stebli. Seme od takšnih rastlin je okuženo in s saditvijo takšnega semena prenašamo bolezen dalje.

Iz zunanje podobe semena ni mogoče spoznati ločiti zdravega krompirja od bolnega, razen pri obročkavosti. Če hočemo pridelati zdrav krompir za seme, moramo odbirati krompir že na njivi v času cvetenja in pozneje do izkopa. Za izbiro sortno čistega krompirja je sedaj že prepozno, vendar lahko še zmerom opravimo na njivah odbiro zdravih sadk.

Kako bomo odbirali zdrav krompir? Če imamo v krompirjevem nasadu manjše število bolnih rastlin, jih moramo med rastjo odstranjevati, da se bolezen ne razširi tudi na zdrave rastline. To je tako imenovana negativna odbira, kjer odstranimo vse, kar je bolno. To delo opravljamo celo dobo od cvetenja do septembra meseca. Odstranili bomo vse bolne rastline in tako smo si zagotovili res zdravo seme, ki ne bo imelo v sebi klic raznih virusnih bolezní.

Pri posameznikih bo ta način odbire nemogoč, ker imajo na krompiriščih preveč bolnih rastlin. V tem primeru bomo izvršili tako imenovano pozitivno selekcijo — odbiro. Marsikdo bo vprašal, v čem je pravzaprav ta pozitivna selekcija. Pri pozitivni odbiri odbiramo od cvetenja dalje najbolj razvite in najbolj zdrave rastline in jih vidno označimo s palicami ali količki. Rastline pozneje še nekolikokrat pregledamo, če jih ni vnovič napadla kakšna bolezen. Te zaznamovane rastline, ki so po naši presoji najboljše, izkopljemo v jeseni ločeno in pri vsaki rastlini tudi ugotovimo količinski pridelek. Za seme uporabimo vse gomolje onih

rastlin, kjer je bil nadpovprečen pridelek pri eni rastlini. Seme vketimo in ga bomo spomladaj posadili. Kdor ne verjame v vrednost pozitivne odbire, lahko v prihodnjem letu poskusi. Na del parcele naj posadi letos odbrani krompir in sporedno na isti površini krompir, ki ni bil odbran. Na ta način bo vsak ugotovil, da se lahko z malim trudom povečajo hektarski pridelki. Z odbiro krompirja, ko se raste, je dana vsakemu možnost, da si izboljša seme. Izguba časa je malenkostna, drugo leto bo pa imel 20—50% ali pa še za več odstotkov večji hektarski pridelek.

Hočemo vedno več zavednih frontovcev

To je geslo naše novo postavljene ideološko vzgojne komisije pri Okrajnem odboru Osvobodilne fronte Novo mesto. Ta komisija se je sestala 7. julija, da bi pretresla naloge, kako bo zastavila delo pri prevzgoji frontovcev.

Naša naloga je — so ugotovili člani komisije, — da ustanovimo ideološko vzgojne aktivne v krajevnih odborih Osvobodilne fronte, ki bodo imeli nalogo skrbeti za študij in vzgojo ljudi na vasi. Poleg tega moramo nujno ustvariti zavedne aktivne predavatelje in jim prirediti čim večjo možnost in čim več časa, da se pripravijo za dobra politična in druga predavanja.

Ponekod bomo začeli z bralnimi krožki, v katerih se bo razvijala diskusija o naši poti v socializem, o preteklosti naše Partije, o mednarodni politiki in podobno.

V krajih, kjer ljudje doma čitajo, bodo to le diskusijski krožki, ki bodo razčistili posamezne nejasnosti in utrdili v ljudeh napredno mnenje.

delek. Mislimo moramo že sedaj na zamenjavo krompirja s področij, kjer je krompir še zdrav. Zamenjava se bo lahko izvršila po KZ, v neposredni bližini pa z medsebojnim dogovorom z lastniki dobrega semenskega krompirja. Zamenjavo bo treba opraviti že pred odkupom, da tako zajamemo krompir, ki je dober za seme.

KLO in KZ so prejeli letake o odbiri krompirja. Se je čas za odbiro in kmetovalci naj pohite s tem delom. Odberite toliko rastlin, da bo njihov pridelek zadostoval za kritje potreb semena. Naj ne bo kmetovalca, ki ne bi začel že letos z odbiro semenskega krompirja in uspeh bo zagotovljen že drugo leto z večjim pridelkom.

V jeseni pa se bomo zanimali za izobraževalne tečaje na vasi in vključili vanje čim več članov OF.

Za zanimiva predavanja bo potrebno čimprej poskrbeti in kar vprašati ljudi, kaj jim je najbolj všeč in kakšne želje imajo: ali naj se govori o praznovanju in znanosti, ali o naši narodnoosvobodilni borbi, ali o zanimivostih sveta, morda o književnosti, morda o atomski energiji, ali pa o gospodarstvu v naši državi, o petletnem planu in različnih uredbah, ki jih je treba poznati itd. Nekateri pa najbolj zanima živalski in rastlinski svet, predavanje o boleznih ali naprednem kmetijstvu in tako naprej. Zelja bo gotovo veliko.

Velike naloge ima ideološko vzgojna komisija, zato smo se zbrali že sedaj v teh vročih dneh, da takoj zgrabimo za delo in pripravimo vse potrebno. V vsakem kraju pa upamo najti ljudi, ki nam bodo z veseljem pomagali.

Robič Drago

Zadružniki so priskočili na pomoč

Stroji služijo skupnosti. Kmetovalcu, še bolj pa celi vasi, so postali večji kmetijski stroji prava desna roka. V naših okrajih so tudi letos kmetje omlatili največ žita z mlatilnicami. Z medsebojno pomočjo so si olajšali težko delo. Skupnost zmora veliko več, kakor posameznik. Zadružniki, ki so to preprosto modrost že spoznali in jo v vsakodnevnem delu vedno znova doživljajo, so radi priskočili na pomoč kmetom. V Orehoviči je kmečka delovna zadruga s svojim strojem in mlatilnico pomagala kmetom v bližnjih vaseh, da je bil pridelek čimprej v kaščah. Takšna medsebojna pomoč je vredna vse pohvale.

Vtisi z razstave lok. industrije in obrti v Novem mestu

Dolgih 14 let je minilo od obrtniške razstave, ki je bila prirejena prav v istih šolskih prostorih kot letošnja. Veliko se je izpremenilo od tedaj in ta izprememba se je tudi zrcalila iz letošnje razstave. Prav je povedal predsednik okrajnega združenja obrtnikov v svojem govoru ob otvoritvi, da danes obrtniki ne razstavljajo svojih izdelkov zato, da bi privabljali kupce, ki naj bi »milstnost« odkupili njih izdelke, pač pa zato, da pokažejo, kaj premorejo pridne roke dolenskega obrtnika, ki se bori še vedno z velikimi težkočami glede surovin, pa je prav zaradi tega današnja razstava toliko bolj važna in ne zaostaja za ono iz leta 1936. v mnogočem jo celo prekaša.

Kdor je razstavljene obrtniške izdelke opazoval pravilno, si je moral priznati, da je razstava resnično lepa. Nehote se je v

Kovinarji so razstavili svoje izdelke po večini v telovadnici. Izdelki kovinarjev so bili gospodarsko zelo praktični. Veliko pozornost je vzbujal brzoparilnik, ki ga je izdelal tov. Bevc Rudolf — klepar iz Novega mesta, prav tako tudi njegov kotel za žganjekuho in sifonski kotel. Precizni izdelki kleparja Finka Ivana iz Novega mesta so vzbujali zlasti zanimanje naših vinogradnikov, posebno za trtno škropilnico in dva žveplavčka, vehe in druge drobnarije. Točilo za med, izdelek tov. Zabkarja Alojzija, kleparja iz St. Jerneja, je močno zanimalo naše čebelarje. Zanimanje obiskovalcev so vzbujali tudi razni kovaški izdelki kot kljukci, krampače (Jakše Anton, St. Peter), škarje za obrezovanje drevja, izdelek kovača Vidmarja Feliksa iz Hinj, okopalni plug, delo kovača Gregorčiča iz Družinske vasi, ogre-

škropilnicami in vso ostalo viničarsko popotijo. Celo klobuk, od galice umazan, je naš »bancerle« pozabil na žebliju na podboju. Tu so bili zlasti zanimivi izdelki kolarja Sulca Jožeta iz Prečne. Ceravno je izučen kolar in ima obrtno dovoljenje za izvrševanje kolarskega obrta, se nam je sedaj predstavil kot pravi sodar in škafar. Razstavil je vrsto te robe, poleg pa sadni mlin, ki ga je sam izdelal največ iz odpadkov železa, pločevine in drugih snovi. Zraven te robe je razstavil še strojček za rezanje čepov in grabljinih zob. Poleg zidanice je stala velika, težka grozdna stiskalnica, ki jo je izdelal mizar Jerman France iz Cegelnice, kovinske dele pa invalidska kovinska delavnica; Zraven nje pa je stal na veliki kadi, ki jo je izdelal sodar Lesjak iz Novega mesta, velik, kombiniran grozdni mlin, ki ga je iz starega odpadnega materiala izdelal po lastni zamisli mlinar France Kovačič iz Novega mesta. V nasprotnem kotu je stala velika, nenavadno lepo izdelana mizarska miza (ponk), izdelek prej omenjenega mizarja Jermana. Posebnost te sobe je bilo krasno izdelano Okno novic. Po zamisli in načrtu Poldeta Ciglerja je to okno izdelal šentpeterski mizar Ivan Jevnikar. Okno je izdelano v slogu stare dolenske kmečke hiše. Izdelek sta že takoj ob otvoritvi

razstave pohvalila ministra tov. Breje in Krese, ter sta mojstru osebno čestitala, ko jima je bil predstavljen.

Po hodnikih obeh nadstropij so bile razstavljene slike bratov Lapajne iz Novega mesta. Lični akvareli, izvečine iz Novega mesta in okolice so puste šolske hodnike zelo poživili in jim dali praznično lice. V vseh sobah pa je med razstavljenimi predmeti namestil in razstavil svoje slike novomeški akademski slikar prof. Lamut.

Marsikaj bi se o razstavi še moglo povedati, vendar naj v glavnem zastojem. Omenil bi le še to, da je imela razstava urejen tudi veselični prostor, kjer je obiskovalec mogel dobiti prigrizek in hladilno pijačo.

Na veseličnem prostoru je bilo ves čas vse živo. Za razvedrilo je poskrbel tudi SKUD »Dušan Jereb« iz Novega mesta. Posamezne sekcije SKUD tako dramska, kakor tudi orkester in moški zbor, so izmenično nastopale na velikem odru, ki je bil napravljen na veseličnem prostoru. Najbolj je ljudem ugajala kranjska ohcet, odlomek iz »De. setega brata«. Sodelovala pa je tudi vojaška godba na pihala. Tako je bilo v času razstave resnično dobro poskrbljeno za obiskovalce.

Še enkrat o članarini

V zadnjem času se odborniki krajevnih in vaških odborov OF prav malo oglašajo na okrajnem odboru OF s članarino za OF. Precej je vaških odborov, ki so v zaostanku s članarino ali je pa niso plačali za leto 1950 še nič.

Poglejmo samo nekaj primerov: Bela cerkev ni plačala za leto 1950 še nobene članarine, prav tako Birčna vas, Bučna vas, Muhaber, Orehovica, Straža, St. Jurje, Regrča vas itd. Vaški odbor OF Smarje se ni oglašil s članarino od februarja. Prekopa je na to tudi pozabila, ker ni plačala za to leto še nič. Gor. Sušice o članarini molče, Uršna se. la dolgujejo članarino za 6 mesecev, Veliki

Cerovec za 5 mesecev, Dobindol za 4 mesece, Prečna za 3 mesece itd.

Pa pogledimo Sred. Lipovec, Novo mesto, Smihel, St. Peter, Dol. Kamence, Vavto vas in še nekaj drugih vaških odborov OF, kateri redno pobirajo članarino ali pa poskrbe, da niso v zaostanku. Če lahko ti izvršujejo svojo dolžnost, bi jo lahko tudi ostale organizacije.

Člani organizacije Osvobodilne fronte! Z rednim mesečnim plačevanjem članarine boste olajšali delo blagajniku svoje organizacije in vaš žep ne bo pri tem občutil pomanjkanja. Plačevanje članarine pa je tudi najlažja dolžnost vsakega člana OF, katere ni prav nič težko izvrševati. H.

Kmetijski svetovalec

Množični pregledi krompirišč

Po planu Ministrstva za kmetijstvo bodo letos množični pregledi še dvakrat in sicer 6. in 17. avgusta. Udeležba pri pregledih, kakor sama organizacija pregledov, je bila do sedaj po KLO novomeškega okraja v več primerih še zelo slaba. V okrajnem merilu ni bila udeležba pri nobenem pregledu z ozirom na število prebivalstva zadovoljiva, kar je znak, da se pregleda udeležijo povprečno od enega gospodarstva 1 član; za temeljit pregled sorazmerno velikih površin je to prenizka udeležba. Pri ugotavljanju na terenu lahko opazimo, da so pregledi nesistematični in da je evidenca o pregledanih in nepregledanih parcelah pomanjkljiva. Se slabše je s pošiljanjem podatkov, ker marsikateri KLO dajejo nepopolna poročila in redno manjkajo podatki za posamezne vasi. To je jasen dokaz, da niti člani KLO, množične organizacije in vaški vodje vprašanju zatiranja koloradskega hrošča ne posvečajo one pažnje, ki bi jo morali. Prve okužbe v letošnjem letu so bile odkrite ob množičnem pregledu 11. junija v KLO Skocjan. Skupina, ki je našla ličinke na nekaterih parcelah, ni izvršila temeljitega pregleda, ker so naslednji dan našli še večje število že dorastlih ličink. Zdaj je v celoti okuženih 7 parcel in posledice slabih pregledov v maju in juniju so se pokazale v začetku julija, ko je bilo odkrito večje število hroščev od letošnjega zaroda. Njive so bile zaprašene temeljito s pantakanom, vbrizgan je bil na okuženih mestih ogljikov žveplac in izvršeno škropljenje z arsenatom, vendar uspeh ni bil popoln, ker so nekatere ličinke bile že v zemlji. Okužene njive so sedaj postale gnezdišča koloradskega hrošča.

Pregledi okuženih parcel v zadnjih letih, ki se opravljajo dvakrat tedensko, so zelo površni, KLO pa pošiljajo neredna poročila.

Tako KLO Straža in St. Jernej o pregledih okuženih parcel sploh ne poročata in to je znak, da temu vprašanju KLO ne posveča posebne pažnje. V KLO Smarje se udeležuje pregleda okuženih parcel premalo oseb in isto je tudi v Dol. Toplicah in še drugod. Redna poročila o pregledih okuženih parcel dostavljajo zlasti KLO Kamence, Smolenja vas, Smarje, Skocjan, V ostalih KLO je evidenca pomanjkljiva ali je pa sploh ni.

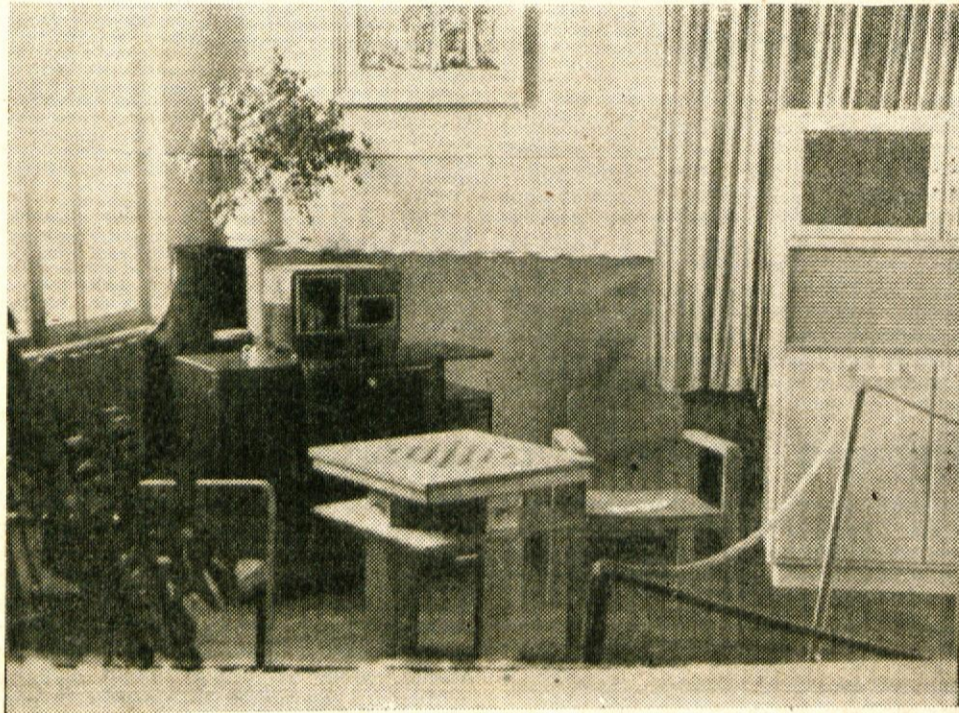
Sedaj se pojavlja drugi rod koloradskih hroščev v letošnjem letu. Se je čas, da hrošče, ki so prišli iz zemlje, odkrijemo in uničimo. V kratkem času bo prepozno in vsaka malomarnost pri pregledih lahko povzroči velike težkoče pri bodočem delu. Naloga KLO je, da se pregledi okuženih njiv vrše redno in temeljito in da tako o pravem času odkrijemo vsako morebitno okužbo. Dosedanji

pregledi nam nikakor niso porok, da ni koloradskega hrošča v ostalih KLO, kjer so bile močnejše okužbe od 1947 dalje.

Nedeljski množični pregledi niso kakovostni in udeležba je po večini zelo slaba. Pri pregledu 9. julija so bili slabi rezultati v KLO Birčna vas, kjer niso pregleda izvršile vse vasi. V Dolžu je bila udeležba 100 oseb od 800 prebivalcev, v Mirni peči ni pregledovalo 7 vasi, v Prečni 48 oseb od 500 prebivalcev, v Smarjeti 96 oseb od 970 prebivalcev, v Smarju 146 oseb od 1090 prebivalcev, v St. Jerneju 292 oseb od 2049 prebivalcev. Iz navedenih primerov je razvidno, da se pregleda udeležuje povprečno 10 do 15% vsa prebivalstva in so nam ti podatki dokaz, da večina prebivalcev ostane med pregledom doma. Po udeležbi je bil pregled 9. julija sorazmerno še dober v Ajdovcu, Beli cerkvi, Brusnicah, Dolenskih Toplicah, Orehovici, Podgradu, Podturnu, Prekopi, Smolenji vasi, Stopičah, Skocjanu, Smihelu pri Novem mestu, Smihelu pri Zužemberku in St. Petru. S tem pa ni rečeno, da je udeležba v navedenih KLO odlična. Vsako gospodarstvo bi brezovno lahko poslalo na pregled vsaj dva družinska člana.

Iz podatkov o izvršenih pregledih je razvidno, da KLO kot organizatorji množičnih pregledov popuščajo in so zadovoljni tudi s slabo udeležbo. Vsem je znano, da odredba o zatiranju koloradskega hrošča predvideva kazno do 5000 dinarjev za vse one lastnike krompirišč, ki se brez opravičila ne udeležijo množičnih pregledov. Razen nekaj KLO do sedaj še nihče ni prijavil kršiteljev odredbe, čeprav je udeležba na pregledih številno tako nizka. To priča o nedelavnosti KLO in krajevnih vodij za zatiranje koloradskega hrošča. Tudi poročevalska služba je na splošno pomanjkljiva, ker KLO ne pošiljajo sproti poročil, niti ne vedo, če so bili pregledi povsod izvršeni itd. Za pregled 9. julija niso poslali do 13. julija podatkov KLO Dvor, Sela-Hinje, Novo mesto, Zameško in Zužemberk.

KLO morajo pravočasno obvestiti vse prebivalce o obveznem pregledu, vaški vodje in skupinovodje pa morajo skrbeti, da se pregleda udeležijo vsi, ki so za to sposobni. Člani izvršnega ljudskega odbora, predstavniki množičnih organizacij in vodje pregledov pa morajo vršiti kontrolo nad udeležbo in paziti, da bo pregledana vsaka njiva temeljito. Le pri temeljitih pregledih je možno o pravem času odkriti morebitne okužbe. Podatke o izvršenem pregledu pa morajo vaški vodje brezovno dostaviti KLO še isti dan, a najpozneje v ponedeljek dopoldne.

človeku vzbudil ponos na naše obrtništvo, njegovo moč in rast — saj se v vseh delih očituje neki nov polet in delovni zagon, ki obeta narodnemu gospodarstvu velikih koristi.

Na razstavi so bili zastopani vsi trije sektorji obrtništva in industrije. Zelo težko je reči, kateri izmed njih se je najbolj postavil. Ze dolgo pred pričetkom razstave je bilo čutili, do bo tekmovanje med posameznimi sektorji, kakor tudi med posameznimi obrtnimi strokami, da celo med posamezniki zelo ostro. Da pa bo doseglo tako visoko stopnjo, nismo mislili. Vse je bil narejeno res mojstrsko. Pa naj tu primerjamo izdelke združnih ali privatnih čevljarjev, krojačev, šivilj, mizarjev, kovinarjev itd.

Vzemimo krasne izdelke Mestnega čevljarjskega podjetja ali pa privatne čevljarje. Res, da niso bili njihovi izdelki tako mnogovrstni in razkošni, vendar je bila njih izdelava fina in precizna, ter ne zaostaja za nobeno drugo, kar jasno dokazuje, da so ti ljudje tudi pravi mojstri, in da bo kader, ki ga bo do oni izučili, prav dober. Pri krojačih in šiviljah vseh sektorjev naravnost preseneča fina izdelava kakor tudi okus. Imena mojstrov kakor: Retej, Kump, Pečaver, Melanšek, Prijatelj, Mohorčič, Peterlin, Grum, Gašperšič, Staniševa, Moskonova in drugi dovolj jamčijo tudi za kvaliteto izdelkov, ki so bili razstavljeni. Skoda je le, da se šivilje niso v večjem številu odzvale, ko vendar poznamo nekatere od njih kot prave mojstrice.

Kako so znali mizarji približati delovnemu človeku svoje izdelke, se je jasno videlo iz izbire. Spalnice mojstrov: Gazdove, Straška, Udoviča, Kovača, pa omare in vitrine, kauči, Bevca, Barbčiča, Gošperšiča, lepi okrasni stoli, fotelji mestnega podjetja »Mizarstvo«, mizica z vložki, izdelek tov. Zupančiča iz Potoka, sami praktični predmeti, ki jih delovni človek potrebuje v svojem vsakdanjem življenju in so mu zato zelo blizu, vse pa izdelano okusno, solidno in niti ne predrago, prilagojeno današnjim stanovanjskim prilikam delavca ali delovnega inteligenta. Na splošno temu pa je pokazalo Mestno podjetje »Mizarstvo« salon s prekrasno izdelano vitrino, divanom, mizico in foteljem.

Mizarstvo je na razstavi sploh zavzelo največ prostora in je resnično tudi največ pokazalo. Samo nečesa je še manjkalo, namreč samske sobe delavca, iz močnega materiala, preproste pa okusne, ki bi kljub kvalitetni izdelavi ne bila predraga in bi bila absolutno prilagojena današnjim stanovanjskim prilikam. Kaj takega bi bili naši samski delavci najbrže kaj radi pogledali.

balni plug je izdelal tov. Tramte, kovač iz Zloganj pri Skocijanu, dve veliki brani, izdelek kovača Gradišarja iz Vinice pri Smarjeti, ključavnica, ključavničarja Zupeta iz Skocijana, ročna blagajna, ki jo je izdelal tov. Zdravci Jakob v St. Jerneju, štedilnik tov. Knafliča iz Novega mesta, kovaško orodje tov. Valanta iz Zužemberka, pa seveda izdelki Mestne kovinarske delavnice, ki je razstavljala razno lepo izdelano orodje, tehniko in drugo. Pa izdelki invalidskega kovinarskega podjetja in vsa obilica drugih izdelkov. Vsi ti izdelki so bili zelo praktični za naše gospodarstvo, in zato tembolj važni in zanimivi.

Poglavje zase je bilo lončarstvo in keramika. Naše staropoznano podjetje »Kerami. ka« v Novem mestu, je razstavljalo obilico okrasnih pa tudi praktičnih izdelkov svoje tovarne. Pozornost so zlasti vzbujale peči, kamini in štedilniki. Opekarni Zalog je praktično in s slikami ter grafikoni prikazala povojno dejavnost, podjetje »Kremen« pa je prikazalo obiskovalcem razne vrste peska, ki ga koplje pod Gorjanci in s katerim zalaga razne tovarne in steklarne. Tovarna igrač v Novem mestu je razstavila bogato izbiro praktičnih igrač. V isti sobi je razstavljala tudi DID izdelke svojih najmlajših. Med te drobne predmete izdelane od naših malčkov, je postavil dve krasni mizici s stolčki naš mizar Janez Jaklič iz Dvora. Bevc Rudi pa otroški vozček, ki ga je sam izdelal. Lesni podjetji »Lipa« in »Jelka« iz Zužemberka sta pokazali špet toliko lepih, drobnih, pa tudi za gospodinjstvo važnih in uporabnih izdelkov, da človek skoro ni vedel, kam bi najprvo pogledal.

Slovenija sport je v svoji sobi prikazal krasne predmete našega športa. V kraljestvo planin, snega, smuč, sank, žog, mrež, kladiv in drugih športnih potrebščin, so se vgnedili tudi naši športniki — ribiči s svojim ribiškim čolnom, mrežami, saki, trneki, ostmi in vsem ostalim ribolovnim priborom in tako razstavo Slovenije sport res še poživili.

Zelo lepo so bili izdelani zemljevidi naše gospodarske, politične in obrtniške dejavnosti. Svoj pomen je imela tudi majhna, a toliko bolj učinkovita razstava partizanskega tiska, fotografij, orožja in drugih predmetov. V telovadnici je razstavljala Tekstilna tovarna več vrst blaga ter tkalni stroj, kateremu je vedno stregla po ena delavka. S tem je tovarna prikazala v malem našim obiskovalcem delo te tovarne in njene produkte.

Prav prijetno pa je bil obiskovalec presenečen v sobi številka 19, kjer je bila postavljena starinska zidanica s sodi, kadmi,

46 let v službi ljudstva

Lep in pomemben življenjski jubilej praznuje letos eden najstarejših učiteljev na Dolenjskem, šolski upravitelj v Dolenjskih toplicah, tovariš Drago Gregorc. Pred 46 leti je nastopil na takratni trirazredni osnovni šoli v Dolenjskih Toplicah kot mlad učitelj svoje prvo službo. Po skoraj polstoletnem službovanju je letos kot upravitelj sedemletke doživel, da bo v jeseni v Dolenjskih toplicah odprta nižja gimnazija.

Tovariš Gregorc je bil rojen 16. oktobra 1883 v Novem mestu. Po končanem študiju na ljubljanskem učiteljskišči je postal 1. septembra 1904 učitelj v Dolenjskih toplicah, 1920 pa šolski upravitelj. Po njegovem prizadevanju in navzlic nasprotovanju odbornikov na takratni občini, ki so bili pod vplivom klerikalnih veljakov, je šola v Dolenjskih toplicah kmalu dobila štiri in nato šest razredov. Kot napreden ljudskoprosvetni delavec se tov. Gregorc nikoli ni zapiral samo med šolske stene. Že v prvih letih svojega službovanja v Dolenjskih toplicah se je lotil obširnega izvenšolskega vzgojnega in izobraževalnega dela.

Začel je s pevskimi vajami za mladino in z bralnimi društvom, prirejal je predavanja in z mladino razne igre. Kasneje je ustanovil podružnico družbe sv. Cirila in Metoda in sadjarsko podružnico, nato pa tudi sokolsko društvo. Ko je njegovo plodno izvenšolsko delo kmalu pokazalo sadove, mu seveda ni ostalo prihranjeno obrekovanje s strani klerikalnih strank. Napadali so ga v trgu in v časopisih, leta 1936, pa ga je takratni režim kot naprednega javnega delavca pre-

streljal v Mokronog. Nasilna premestitev je pospešila tudi smrt njegove žene. Tik pred drugo svetovno vojno se je dal zaradi boleznih upokojiti. Med narodnoosvobodilno borbo je živel spet v Dolenjskih toplicah kot upokojenec, kljub temu pa je zbiral topliško mladino in jo na svojem domu poučeval. Ves čas vojne je bil navdušen pristaš in sodelavec OF. Po osvoboditvi je razumel potrebe novega časa in spet začel delati v šoli.

Tovariša Gregorca pozna danes ves okraj kot zavednega in izredno požrtvovalnega ljudskoprosvetnega delavca, ki kljub svojim visokim letom čil in vesel uči mladino in dela v množičnih organizacijah. Z uspehom vodi ljudsko univerzo in izobraževalne tečaje, delaven pa je tudi kot predsednik sektorske sindikalne podružnice prosvetnih delavcev in kot podpredsednik okrajnega odbora sindikata PD. Za njegovo vsestransko plodovito delo ga je okrajni ljudski odbor letos javno pohvalil in nagradil.

Tovariš Gregorc, ki se z mladeniškimi zanosom uspešno loti vsakega dela, pravi sam, da išče utehe in pozablja težave preteklosti le v delu. V službi hoče ostati toliko časa, dokler mu bodo telesne in duševne moči to dopuščale. Na vsak način pa bi rad dodal svojim 45 službenim letom vsaj še pet let, da bi lahko v šoli praznoval polstoletnico dela.

Tovarišu Gregorcu častitajo k lepemu življenjskemu jubileju njegovi številni bivši in sedanji učenci ter prijatelji in znanci. Iskreno mu želijo, da bi prav tako zdrav in mladosten dočkal tudi petdesetletnico dela.

Razstava ob dnevu učencev v Trebnjem

»Dan učencev v gospodarstvu« je pokazal že v preteklih dveh letih uspešno obliko dela učencev v gospodarstvu. Pripravljalni odbor je sklenil, da mora biti ta razstava učencev verna slika gospodarske dejavnosti. In prav zaradi tega je nastalo veliko zanimanje med učenci, hoteli so pokazati uspehe dosedanjega razvoja gospodarstva v okraju.

Poverjeništvu za delo je sporazumno z OK LMS pravilno pristopilo k izvedbi tega dneva in razstave.

Za otvoritev razstave so se posebno zanimali učenci sami, ostali mladinci, pa tudi starejši, saj v trebanjskem okraju niso učenci v gospodarstvu nikdar mogli razstaviti svoje

izdelke in pokazati svoje delo in znanje širšemu krogu.

Razstava je bila številno obiskana. Razstavljeni predmeti nekaterih učencev so bili odlično izdelani, posebno iz lesne, usnjarske, kovinske, krojaške in šiviljske stroke.

Za svoje požrtvovalno delo in učenje je bilo nagrajenih 38 učencev in učenek. Udeležili so se skupno kino predstave in izleta v Opatijo. Med učenci je vladalo prijetno razpoloženje; vedeli so, da je ta dan njihov praznik.

Naši učenci so s svojim delom ponovno pobijali in še vedno pobijajo klevete Informbiroja in njihovih voditeljev, ki nečejo priznati graditve socializma pri nas. P. L.

NABIRAJMO MALINE

Malokje je toliko rdečih in črnih malin, kakor v naših dolenjskih gozdovih, grmovju in robidovju. V tem mesecu so lazi ponekod kar rdeči ali pa črni sladkega sadeža. Spet se nam ponuja denar, za katerega dandanes resda ni hudo, vendar pa ga je le treba zaslužiti.

Nabiranje gozdnih sadežev in zdravilnih zelišč se je v zadnjih mesecih v naših treh okrajih močno razmahnilo. Več vagonov zdravilnih rastlin, korenin, listov, sadežev

in gomoljev smo že odposlali iz novomeškega, trebanjskega in črnomeljskega okraja. Kmetijske zadrage so se to pot marsikje dobro postavile. Predvsem je treba pohvaliti delavne Stopičane, ki so doslej še vedno prvi v novomeškem okraju, čeprav jim je Skocijan tesno za petami. Tovariš Turk iz Stopič ni dobil zastojne lepe švicarske ure za nagrado od republiškega podjetja »Gosa« iz Ljubljane. Pošteno se je potrudil, da so v Stopičah zbrali že tako lepo količino zdra-

vilnih zelišč. Njegov trud je bil poplačan z dragoceno nagrado, nabiralci pa so se marsikje oblekli in obuli za oddane tisoče kilogramov zelišč in sadežev.

Zdaj je čas za maline. V Gaberju na Gorjancih, kjer so se v začetku slabo zanimali za zdravilna zelišča in gozdne sadeže, se je Kmetijska zadruga v zadnjih tednih popravila. Oddala je že 1103 kg borovnic in nad 700 kg rdečih malin. Janez Kozlevčar jih je sam nabral čez 100 kg. Zadrage so dobile na razpolago tudi sladkor, ki si ga zbiralec zelišč lahko kupi po nižji ceni. Kilogram

nabranih rdečih malin plačujejo zadrage po 30 dinarjev, od teh pa ima nabiralec pravico kupiti za 15 dinarjev tekstilnega ali pa drugega blaga po nižjih enotnih cenah po svoji izbiri. Zenske segajo v zadnjih dnevih seveda najbolj po sladkorju.

Se je čas, da kmetijske zadrage pravilno pojasnijo odkup zdravilnih zelišč in popravijo zamujeno. S tem priskrbijo državi dragocene stroje, ki nam jih tujina pošilja za naša zelišča, zbiralcem pa omogočijo lep zaslužek in dobro blago po nizkih cenah.

Žene v Mirni peči so volile

Kakor so se po vseh krajih zbrale žene na volitve, tako so se zbrale tudi v Mirni peči, da izvolijo iz svoje srede novi odbor, novo vodstvo svoje organizacije.

Ze na prevolilnem sestanku so se dobro pogovorile in pretehtale, katera žena naj bi prišla v odbor, da bo organizacija AFZ še nadalje tako delavna, kot je bila v preteklem letu. Saj je dobro znano vsakemu mirnopečanu, da je najbolj aktivna organizacija v Mirni peči prav organizacija naših žena.

Poglejmo malo njihovo delo v preteklem letu. Svoj praznik 8. marec so proslavile s pestro kulturno prireditvijo in prosto zabavo. Ob tednu cest so se udeležile udarniškega dela. V tednu »Matere in otroka« so imele v okoliških vaseh predavanja o vzgoji otrok; o zdravstvu pa jim je prav lepo govorila članica AFZ, sestra iz zdravstvenega doma v Mirni peči. Ob zaključku »Tedna matere in otroka« so imele vnovič kulturno prireditev, združeno z ljudsko veselico. Ves čist dobiček so dale za popravilo in ureditev zdravstvenega doma v Mirni peči.

Kakor so se odlikovale povsod, kjer je bilo treba, tako so z veseljem in častno opravile tudi volitve v svojo organizacijo. Na večer pred volitvami so lepo okrasile sobo, v

kateri je bilo volišče. Posebno sta se izkazali Košir Vida in Francka Božič.

Na dan volitev so žene ponosno in slovesno prihajale na volišče. Najstarejša je bila med njimi sedemdesetletna Rupenova mama, ki je mnogo žrtvovala za časa osvobodilne borbe in je tudi sedaj navzlic starosti agilna in delavna članica AFZ. Po referatu Francke Božič so žene soglasno izvolile za predsednico Cilko Novljan, za sekretarko Francko Božič, za delegatnje pa Mileno Radej, Julko Muren in Francko Rodič.

Po volitvah so se pogovorile o raznih vprašanih svoje organizacije, posebej tudi o ljudskem posojilu. Sklenile so, da bodo za posojilo čimveč prispevale.

AFZ v Mirni peči naj bo vzgled vsem ostalim organizacijam v Mirni peči, tako OF, ZB in LMS, kakor tudi okoliškim organizacijam, posebno AFZ v St. Juriju, ki kljub dvakratnemu obisku tov. Francke Božič in Ane Iskre niso imele volitev, ker se sekretarka za volitve sploh ne zanima.

Novoizvoljenemu odboru AFZ v Mirni peči pa želimo mnogo uspeha pri nadaljnjem delu. Naj vodi organizacijo do še večjih zmag na gospodarskem in političnem polju. P. S.

Metlika je dobila novo kopališče

Leta 1933 je Tujskoprometno društvo v Metliki zgradilo ob Kolpi prve kabine, iz katerih se je z leti razvilo lepo, udobno kopališče, opremljeno z vsem potrebnim, da je lahko nudilo prijeten oddih tudi razvajenim letoviščarjem. Med vojno je bilo to, z velikimi žrtvami zgrajeno kopališče, za katero sta se zlasti trudila društveni predsednik, že pokojni župan Ivan Malešič, in blagajnik veterinar Ludvik Fux, uničeno. Večino materiala so ob svojem vdoru julija 1944 raznesli Nemci, drugo pa je bilo porabljeno za partizansko vojaško bolnišnico.

Letos spomladi je MLO Metlika sklenil, da na novo zgradi kopališče, od katerega razen pokvarjenega vodnjaka in dveh, treh betonskih plošč ni ostalo niti sledu. V aprilu je odsek za lokalno gospodarstvo, ki ga vodi tov. Silvo Miheličič, začel z zabijanjem pilotov. Pri predpripravih so bili zlasti delavni Slavo Rajmer, Zvonko Pavlovič in Darko Flajšman. Strokovno silo je dalo na razpolago gradbeno podjetje »Pionir«, ki je v bližnjih Rosalnicah gradilo žitne shrambe. Prav tako je njegov poslovodja tov. Zidanek omo-

gočil dobavo materiala, zlasti strešne opeke.

Tako je delo dokaj hitro napredovalo ob pomoči nekaterih članov odbora in redkih ostalih Metličanov. Kljub temu so vozniki (metliški privatniki, KOZ in JA) ter posamezniki opravili blizu 800 prostovoljnih ur. Graje pa je vredno, da je, z izjemo dijakov tukajšnje gimnazije, stala ob strani skoraj vsa ostala metliška mladina, kljub temu, da je kopališče namenjeno predvsem nji. Potrebno je, da se zave svoje dolžnosti pri bodočih delih na kopališču, saj namerava MLO Metlika drugo leto kopališče še razširiti, popraviti vodnjak, urediti prostor za parkiranje vozil, napraviti skakalnico, pripraviti prostor za odbojko itd. Dela bo torej še zmerom dovolj.

V nedeljo 25. junija je bila otvoritev kopališča. Z njim je Metlika kot letoviško mesto veliko pridobila, saj je oddih na bregovih Kolpe, ki tu doseže tudi do 33 stopinj toplote, v senci vrb in jelš, zares prijeten in za marsikaterega tujca nepogrešljiv, da se čez leta še in še rad vrača v naše gostoljubno mesto. — ed —

Kako so partizani pri Sv. Petru dobili prvi mitraljez

Ko je Jugoslovanska vojska že v prvih dneh aprila l. 1941. nečastno razpadla, so se posamezniki in čete vračali na svoje domove, ne vedoč, kaj bi počeli. Iskali so skrivna pota, da ne bi naleteli kje na sovražnika, ki se je bližal naši domovini in jo zasedal. Mnogi, zlasti iz južnih predelov države, so se vračali še oboroženi skozi kočevske gozdove, v upanju, da se bodo tod najlaže umaknili pred prodirajočim sovražnikom. Mnogo so jih tu pobili Kočevarji, ki so bili tudi oboroženi po Hitlerju, nekatere pa so pripeljali v vas Poljane ter jih tu zaprli, da bi jih izročili sovražniku. Ponoči je pa ujetnike dober in previden gospodar Gril izpuštil in jim pokazal pot, kje najlaže odidejo brez nevarnosti na svoj dom.

Eden tak trop begunske vojske je nosil s seboj tudi dva mitraljeza. Ker sta jim bila najbrže odveč, so jih vrgli v nek prepad. Kočevarji, ki so vedno stikali po gozdovih, so našli tudi ta dva mitraljeza. Sklenili so, da jih bodo izročili Nemcem, ko pridejo. Ker pa so bili razočarani, ko so namesto zaželenih Nemcev prišli Italijani, so pustili tudi mitraljeza tam, kjer sta bila.

Za mitraljeza pa, so zvedeli tudi fantje iz Podturna. Italijanov so bili naši ljudje kmalu siti in jim jeli kazati neprijazno lice. Ko pa so se začeli zbirati v bližini prvi partizani, ki so imeli že tudi na Toplicah svoje privržence in aktiviste, so hoteli fantje iz Podturna izročiti mitraljez partizanom.

Eden od fantov pride zaupno k priznanemu aktivistu tov. Henigman Antonu in mu pove za mitraljez, ki bi ga radi izročili

partizanom proti plači 3000 Lir. (tedaj pač niso bili tolikanj zavedni, da bi izročili mitraljez brezplačno kot svojo dolžnost). Henigman mu je seveda takoj obljubil plačati zahtevano vsoto pod pogojem, da dostavi mitraljez v bližino Toplic. Dogovorila sta se, da pridejo Podturnčani ponoči od 11—12 ure v gozdiček za topliškim pokopališčem in se javijo z dogovorjenim žvižgom. Po izročitvi mitraljeza pa bo Henigman takoj izročil zahtevanih 3000 Lir.

O dogovoru s Podturnčani je obvestil Henigman svojega sodelavca in agilnega partizanskega aktivista Strniša Antona, s katerim sta se dogovorila, da pojedeta ponoči v gozd po mitraljez. Ko pride noč sta odšla oba skrivaj po potih, kjer se ni bilo bati italijanske straže, na dogovorjeni kraj. Oba splezeta na drevo in se v košatem vrhu skrijeta in čakata Podturnčanov. In res, takoj po 11. uri pridejo Podturnčani, ki prično tiho zvižgati, kakor je bilo dogovorjeno. Ker Henigman tedaj fantom še ni popolnoma zapupal, se ni hotel oglašati v prepričanju, da mitraljez ne bodo odnesli nazaj v Podturn. Njegova domneva se je potrdila. Podturnčani, misleč, da Henigmana ni v gozdu, so mitraljez dobro skrili in ga dobro z vejevjem prekrili. To delo sta skrila Topličana pazno opazovala.

Ko so Podturnčani odšli, sta zlezla oba z drevesa, poiskala mitraljez ter ga odnesla po oddaljenih potih, kjer sta bila sigurna, da ne bosta v nočnih urah naletela na Italijane, v gozd na drugi strani Toplic in ga tam varno skrila.

Takoj drugi dan pride ponujalec mitra-

ljeza iz Podturna in vpraša Henigmana, zakaj ga ni bilo v gozdiček. Ta se je izgovoril, da zaradi italijanske straže ni mogel iz Toplic. Nato mu je oni povedal, kam so skrili mitraljez in ga pregovoril, da sta ga šla iskat. Ker ga na mestu nista našla, je Henigman Podturnčana prepričal, da so mitraljez odnesli Italijani, zato naj bo previden in popolnoma tiho, da ga ne primejo Italijani. Tako je ostal mitraljez zanesljivo in varno v rokah topliških partizanskih aktivistov.

Po nekaj dneh sta hotela Henigman in Strniša, ki je bil več v uporabljanju mitraljeza, preizkusiti, če je mitraljez nepokvarjen. Napolnila sta se v gozd in v neki dolnici preizkušala mitraljez. Kar nenkrat se začuje v bližini neko šumenje drevesnega lista v gošči. Misleč, da so Italijani, sta se pripravila na ostro streljanje. Toda mesto Italijanov se prikaže iz gošče partizanski aktivist iz Draganjih sel. Hitro ga pokličeta in mu pokažeta mitraljez. Nato ga naražejo z mastjo in zopet spravijo na varno mesto.

Ko so partizani, ki so bili na položaju pri Sv. Petru pri Topli rebri praznovali obletnico ustanovitve Rdeče armade, so na proslavo povabili tudi aktiviste iz topliške doline. Povabili so v prvi vrsti Bradača Alojzija iz Podhoste z naročilom, da povabi tudi priznane topliške aktiviste. Bradač je povabil Antona Henigmana, ki je izjavil, da praznični rok ne gredo na proslavo, pač pa da bodo ob tej priliki ponesli partizanom mitraljez. Dogovorila sta se, da bo dan pred odhodom k Sv. Petru vozil Bradač gnoj v gnojnem košu v vinograd v Ljubanc preko Toplic, in ko se bo vračal, bodo v gnojni koš položili mitraljez, ga dobro prekrili in ga prepeljali skozi Toplice v Podhosto.

Kakor dogovorjeno, tako storjeno. Bradač vozi gnoj dan pred obletnico Rdeče armade v vinograd. Nazaj grede nalože v gnojni koš mitraljez, ga dobro prekrijejo s steljo, se usedejo v koš, vzamejo v roke vsak zelenko vina ter se vrisake peljejo mimo Toplic in mimo italijanske straže proti Podhosti. Dogovorili so se, če bi jih hoteli Italijani ustaviti, da jim ponudijo piti, če bi pa hoteli kaj stikati po košu, bi jih napadli kar s steklenicami. Toda tega ni bilo. Ker so se delali pijane in so tudi še med vožnjo pili, so se jim Italijanji smejali in tako so srečno prišli iz Toplic ter bili na varnem.

V Podhosti so prespali noč in drugi dan zgodaj zjutraj odšli z mitraljezom proti Sv. Petru, da bi jih ne opazili sovaščani, ki so tedaj še spali.

Pod Sv. Petrom je bila že postrojena četa partizanov, ki je pričakovala goste. Kakšno veselje je nastalo med partizani, ko so zagledali dobro ohranjen mitraljez! S kakšno castjo so ga sprejeli in ga slavnostno odnesli v svojo postojanko. Gostje so bili prisrčno sprejeti, nakar se je pričela partizanska proslava obletnice ustanovitve Rdeče armade.

Z najboljšimi vtisi in utrjenj v delu za borbo proti okupatorju, so se proti večeru odpravili gostje v dolino z obljubami, da bodo vse žrtvovali za osvoboditev domovine od okupatorja.

Ko so že čez nekaj časa tudi Podturnčani postali zvesti partizani, jim je Henigman povedal, kako je bilo z mitraljezom, in bili so zadovoljni, kajti sedaj so se že sramovali, da so zahtevali odškodnino za mitraljez, ki naj bi pomagal k osvoboditvi.

Gregorc Dragotin.

Promet v socialističnem gospodarstvu

Vzporedno z razvojem socialističnega gospodarstva se istočasno v naglici razvija sodobni cestni promet, kateri vsekakor ima veliko vlogo pri izpolnjevanju našega petletnega plana in v celoti pri socializaciji naše domovine.

Dejstva, da je v cestnem prometu ravno avtomobilski park dosegel visoko razvojno stopnjo, pa opozarjajo slehernega koristnika javnih cestnih površin na dosledno spoštovanje cestno-prometnih predpisov, ter discipliniranost brez izjeme šoferjev, voznikov vseh vrst vozil, gonjačev živine, kolesarjev in pešcev.

Napačno je mišljenje nekaterih državljanov, da so prometni predpisi le administrativnega značaja, ali kakor so bili »stari paragrafi« — temveč nam ti predpisi zagotavljajo varno in nemoteno odvijanje splošnega prometa, služijo preprečevanju nezaželenih prometnih nesreč. Vprašamo se: kakšne so posledice? Človeške žrtve ali težke telesne poškodbe ljudi, uničenje motornih vozil in raznih objektov, izguba in poškodba živine in tako dalje.

Ob vsaki prometni nesreči pa sledi tudi vprašanje zakaj, odnosno na kakšen način je nastala nesreča?

Tudi na to vprašanje, razen v slučajih elementarnih nezgod, lahko odgovorimo:

Za voznike motornih vozil:

Ker je v vinjenem stanju vozil motorno vozilo, ker pred križiščem, ovinkom, nezavarovanim železniškim prelazom, pred šolo, izhodi iz javnih poslopij, nepregledni cesti, v strnjemem naselju ali v mestu, ni zmanjšal brzine motornega vozila. Ker je nepravilno prehitel ali srečeval drugo vozilo. Ker na križišču ni nakazal spremembe smeri, ker je nepravilno parkiral, ker ni upošteval prednosti vozil, odnosno prednosti cest na križišču, ker je vozil ponoči brez razsvetljave, ker je pri srečanju ali prehitevanju plašljive živine vozil brezobzirno, ker je sekal ovinec, ker ob priliki prevoza potnikov s tovornim avtomobilom ni imel vozila opremljenega z varnimi napravami, ker je vozil z nesposobnim motornim vozilom, ker je vozil skrajno neprevidno in ni upošteval prometnih znakov itd.

Slehnemu vozaču motornih vozil naj bodo vedno v spominu besede maršala Tita: »Brezdušen odnos in uničevanje voznega parka škoduje skupnosti in je zločin proti ljudstvu« —

Za voznike vprežnih vozil: ne moremo ravno trditi, da so vozniki na Dolenjskem najbolj nedisciplinirani, upravičeno pa trdimo, da spada med nedisciplinirane velika večina naših voznikov, ker je rodilo že težke posledice.

Da bi se takim posledicam izognili, je potrebno, da sleherni voznik na cesti spoštuje in se ravna po sledečih načelih: da vozi po skrajni desni strzni cesti in da ni v

napoto hitrejšim vozilom, da je ob priliki vožnje vedno buden in previden, da ne pušča živine na cesti same brez nadzorstva, da je ob priliki srečanja z motornim vozilom pazljiv, (če se živina plaši stopi z voza, ter počakaj konec srečanja, da voznik na križišču cest in pri menjanju smeri ne kaže to z roko (izrecno se mora tega držati v mestu), da ne pošilja na vožnjo z vprežnim vozilom otroke in končno naj bo dolejški voznik v času vožnje trezen in naj ne dovoli, da ga živina vodi po svoji takrat vsekakor boljši pameti.

Za kolesarje: tudi dvokolo spada med cestna prevozna sredstva in je tako kolesar, kakor ostali koristniki cest, dolžan v isti meri upoštevati pravila cestno-prometnega reda.

Kakor za vsa cestna vozila, tako velja tudi za kolesarje pravilo — voziti po desni strani. Ni izključeno, da tudi kolesarji z neopredvidnostjo in malomarnostjo povzročijo prometno nesrečo, kadar smatrajo, da je cesta samo za nje, dovoljujejo si vožnjo z opranjem za motor ali drugo vozilo. Kolo vozijo brez drže za krmilo. S tem mislijo, da kažejo svojo »umetnost«, ki se je pa že mnogokrat končala s težkimi nesrečami.

Nevarno in s tem v zvezi je prepovedano prevažanje tvorov s kolesi, ki ovirajo kolesarja pri pravilni vožnji. Nadalje naj se kolesarji zavedajo, da je nevarno in nedovoljeno voziti zraven še drugo kolo, ker to ovira kolesarja pri ravnotežju. Vožnja dveh oseb na enem kolesu, vožnja več kolesarjev vzporedno, pomeni ovirati splošni cestni promet in nevarnost za kolesarja. Izrecno je nesreča neizogibna, če vozi kolesar v pijanem stanju, ker s tem ne ogroža varnosti na cesti samo sebi, temveč vsakemu prevoznemu sredstvu in pešcu.

Ker se izdelka pri nas iz dneva v dan več potrebnega materiala, odnosno luči za kolesa in je isti material (vsaj žepne svetilke) vsakemu na razpolago, je potrebno, da ima sleherni kolesar ob priliki vožnje v nočnem času na kolesu luč. V obratnem slučaju ob priliki vožnje zopet ogrožajo življenje in zdravje sebi in drugim.

Slehnemu kolesarju naj se zaveda, da z nepravilno in predrzno vožnjo lahko povzroči težko prometno nesrečo.

Naj ne mislijo pešci, da zanje ne obstaja nobeni prometni predpisi, odnosno pravila. Pešec naj hodi po desni strani, naj se ne ustavlja v pogovorih na ulicah in cestah, naj ne prečka ceste in ulice (v mestu) itd. Izrecno je potrebno posvariti matere, da pazijo, da otroci ne hodijo sami na cesto, ker s tem so vsekakor za nesrečo odgovorne.

Vsekakor je boljša vsestranska previdnost in upoštevanje prometnih predpisov, kakor trpeti ogromno materialne škode, izgubiti dragoceno zdravje ali celo svoje življenje.

N. M.

bivše »Naproze«, da mu je preskrbel take sode, da bi bili primerni komaj za prevoz suhih hrušk, ne pa kisa. Držal se je za glavo in spraševal: kdo je bil takrat član upravnega odbora?

Ljubitelji kisa so sedaj kljub kisu, ki ga uživajo, veselih obrazov. Vendar pa tukajšnjim kadilcem ne gre v račun to, da ima okrajni magazin v Zužemberku trafiko, ki je že dolgo prazna. Če je trafika prazna, so seveda kadilci brez cigaret. Prav zaradi tega bi kadilci Okrajnemu magazinu radi dopovedali, da so za nje važni tobačni izdelki, ne pa trafika.

Zužemberčani.

V METLIKI SO NA ODDIHU

V Metliki je na oddihu 150 učencev vojno industrijske šole ministrstva narodne obram-

Fizkultura - šport - šah

Fizkultura doma in po svetu

Novo mesto. V nedeljo 16. 7. bi morala biti odigrana prvenstvena tekma v odbojki med Zelezničarjem in domačo Krko. Ker gostje niso prišli, je zmaga z rezultatom 3:0 pripadla Krki.

Prijateljska nogometna tekma med odbojkaško in nogometno sekcijo se je končala s 3:3.

London. Na velikem mednarodnem atletskem mitingu so dosegli jugoslovanski tekmovalci lepe uspehe. Zmago sta priborila

be iz Sarajeva. Mladina se zabava s kopanjem na prijetni Kolpi, z odbojko in z drugimi športnimi igrami ter tekmovanjem z domačo mladino.

Teden dni so bili na državnem posestvu Vinomer. Pomagali so pri okopavanju vinograde, košnji in drugih poljskih delih. V tem času so napravili 800 udarniških ur. Njihovo delo je tem bolj vredno pohvale, ker so prostovoljno šli na pomoč državnemu posestvu v največjem delu in pomanjkanju delovne sile.

Zavedni mladinci gredo večkrat na delo v Log, kjer se nahaja del državne posestva Vinomer. S svojim vzornim vedenjem bodo pustili med prebivalstvom najlepši vtis, ker je tudi zasluga vodstva in njihove mladinske organizacije.

R. F.

Sarčević v metu krogle (15,23m) in Segedin v teku na 2 miljii z rezultatom 10:0.2.4.

Rio: Svetovni prvak v nogometu je postal enajstorica Urugvaja z nepričakovano zmago nad Brazilijo (2:1). Tretje mesto je zasedla Švedska, četrto Španija.

Basel: Na 12. svetovnem prvenstvu v telovadbi sta dosegli jugoslovanski ekipi tale plasman: moška vrsta je zasedla peto mesto, dočim so ženske osvojile četrto mesto.

Copić

Taborimo ob Mirni

Ze 5. julija smo se zbrali v gradu Kotu pri Mirni, kjer smo si uredili življenje tabornikov. 23 pionirjev in pionirk veselo kriči med drevjem.

V zgodnjem jutru žvrgolijo ptički budnico našim malim, a sonce, ki prodre z žarki v spalnice, jih prijetno boža. V spalnicah je vse tiho. Ob 6. uri skoči pokonci naš Orel in kot bi sanjal tava po sobi, končno zgrabi trobento in zbudi pionirje. Tišina se umakne čebljanju in zanimivemu pretegovanju in tekanju okrog gradu. Zasopli, skuštrani in rdečih lic pritečejo v spalnice, kjer začne s pospravljanjem. Seveda je to združeno tudi s klepetanjem. Najbolj vreščec je glas naše »papige«. Ker dežurna venomer vpilje: »Dajmo! Dajmo«, se tudi »papiga« priključi h gruč ostalih, ki se spuščajo po pobočju hriba proti potočku. Polizani kakor kokoši po dežju se na znak trobente postavijo v zbor okrog jambora. Prvi, ki je pritekkel v zbor, ponosno prime za vrstico in na ponovni znak trobente dviga zastavo, ki med petjem državne himne zaplapolja visoko na drugo. Ko seznanj upravnica pionirje z dnevnim redom, odidejo v jedilnico, kjer se sliši le krepko strganje žlic in zadovoljno cmokanje.

V dnevni sobi sledi razlaga o potovanju po znakih. Narišane znake si pionirji hitro prerišejo in z ostrim pogledom vtisnejo v spomin. Gremo. V gozdu ob poti nas zapustita Orel in vodič Ivan, ki nam puščata znake in hitita dalje. Mi se igramo. Po dogovoru se neslišno približujemo stražarju, ki stoji vrh hribečka z zavezanimi očmi in le z roko kaže smer, od koder čuje približajočega se opreznega pionirja. Vsi visoko dvigajo noge in oprezno stopajo. Le tu pa tam počih suha veja, ali pa se začujejo ropotajoči koraki naše »kumare«, ki se sredi igre premisli in začne z glesnimi koraki in veveričjimi skoki plašiti stražarja.

Med igranjem nas zapusti prva grupa in išče znake, ki jih bodo pripeljali na neznano zborna mesto. Po daljših presledkih so vse grupe zaposlene z iskanjem neznanega poti. Vsi napeto opazujejo in pri odkritju znaka veselo kričijo: »Znak: pojdi po tej poti!« in zopet »Znak: teči!« Komaj odkrit znak je že zapuščen, kajti pionirji se spustijo v tek in med bistrim opazovanjem odkrijejo novo znamenje — »bodj oprezna«. Tu se spogledamo. Čemu ta znak, saj je pot kljub visoki travi dobra? Tovarišica se obrača, ker hoče ugotoviti, zakaj je ta znak tu, a v tem hipu že zakriči naša »sraka«: »Joj, pazite! Stopili boste na kupček!« Med gromkim smehom se pomikamo dalje po naslednjih znakih.

ALI VESTE?

Vsako dobi
10 kg sladkorja
50 kg pšenice
in
1500 din gotovine,
če proda Kmečki zadrugi v svojem kraju 100 kg malin.

PIŠEJO NAM

TU SO PA TOPLICANI ODPOVEDALI

Kako važno je nabiranje zdravilnih zelišč, je že vsakemu dobro znano. O tem poročajo naše časopise. Krajevni odbori so izbraji posebne štabe, ki bi naj vodili načrtno nabiranje zdravilnih zelišč ter propagirali čimvečjo udeležbo pri tem delu. Vsi mogoči in nemogoči izgovori pa so vzrok, da se ne začne z resnim delom.

Ko je bil v Dol. Toplicah sklican sestanek, da bi se pogovorili o nabiranju zelišč, je bila udeležba zelo slaba. In še ti, ki so se odzvali, niso pokazali nobenega zanimanja za nabiranje zelišč. Sestanek je bil brez uspeha: Toda ta neuspeh ne sme staviti potrebne zadeve z dnevnega reda. Nasprotno: frontne organizacije v Dolenjskih toplicah in okoliških vaseh imajo še vedno čas, da napotijo mladino v gozdove in na travnike k zbiranju zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev. Ali bomo v naši dolini tokrat res odpovali?

— x? —

GRAMOZ NA PRAVO MESTO

V »Dolenjskem listu« čitamo večkrat: upravičeno kritiko o nečistoči po novomeških ulicah in hišnih dvoriščih.

Čudimo se, da se pisec teh člankov o nečistoči ni spotalnil ob dveh visokih kupih gramoza, ki ležita na Ljubljanski cesti ob škarpi pod poslopjem, v katerem sta Narodna milica in Notranji odsek. Ta gramož ne spada na to mesto, ker je dosti pripravnejša prostora za tak material. Gramož, nasut kar v obcestni jarek, ovira odtekanje vode. Ovira pa tudi promet, ki je dnevno na tej ulici zelo velik. Cesta naj bo prostorna in prosta kakor zahtevajo to prometni predpisi.

R.

DISCIPLINSKO SODISCE JE KAZNOVALO

Pred disciplinskim sodiščem sindikalne podružnice Okrajnega izvršnega ljudskega odbora Crnomelj se je moral 14. t. m. zagovarjati gozdni referent Ludvik Lobnik, rojen 5. 6. 1926. Obtoženi je izdal dne 3. 4. 1950 uradno potrdilo brez številke in vknjižbe ter brez dvojnika pod »službeno« nekemu podjetju v Veliki Kikindi, za večjo sešnjo lesa v Malinah. To je naredil brez vednosti poverjenika za gozdarstvo OLO Crnomelj. Čeprav je bil večkrat opozorjen, da ne sme ničesar izdajati brez vednosti poverjenika. Obtoženi je tudi dajal neresnična poročila o planu in delu v gozdovih. Ravno tako je nosil okrog uradni pečat. Obtoženi, ki je skrajno nemarno vršil svojo službo, je krivdo priznal. Disciplinsko sodišče ga je kaznovalo z odstranitvijo iz službe za dobo dveh let.

R. F.

BELEZIMO NA KRATKO

Pod tem naslovom je izšlo v 20. številki »Dolenjskega lista« poročilo, da v Zužemberku ni kisa. Res je tako, v Zužemberku je zelo dolgo kisa ni bilo. Zužemberčani pa pravijo: ta šmentani »Dolenjski list« ima pa res neznanako hudo mč: komaj iztegne svoj jezik, že uspe. Povedati vam moramo, da je takoj drugi dan bil z veliko slavnostjo sprejet od Okrajnega magazina poslani sod kisa, sicer je bil sod bolj majhen in smo mnenja, da bi z ozirom na ta svečani trenutek uprizarjeni ogromni špalir, Zužemberčani zaslužili malo večjo posodo.

Se pravi: ob tem dogodku je bilo vse veselo — samo poslovodja KZ Zužemberk se je kisló držal. Pa ne zato, ker bi prodajal kis, pač pa zato, ker ga ni prodajal. Neznansko se je hudoval na upravni odbor